

Hambaarsti erialane vastutuskindlustus Eesti Hambaarstide Liidu liikmele

Hambaravi- ehk tervishoiuteenuse osutamine toimub alati tervishoiuteenuse osutamise lepingu alusel, millise põhitingimused leiame eelkõige võlaõigusseadusest.

MARKO KASUR

Vastutuskindlustuse *underwriter*
If P&C Insurance AS

Võlaõigusseaduse § 758 lg 2 ütleb muuhulgas, et tervishoiuteenuse osutamisel osalev hambaarst, kes tegutseb tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitud töölepingu või muu sarnase lepingu alusel, vastutab tervishoiuteenuse osutamise lepingu täitmise eest tervishoiuteenuse osutaja kõrval ka isiklikult.

Tervishoiuteenuse osutajana peetakse siin silmas raviausutust ehk juriidilist keha, kelle kaudu teenust osutatakse. Seega patsiendil, kellele arst oma süülise tegevuse või tegevusetusega kahju põhjustas, on seaduse järgi õigus kahju hüvitamist nõuda otse arstilt, kes sellises olukorras vastutab kogu oma isikliku varaga.

Nii nagu juriidilisest isikust tervishoiuteenuse osutaja ehk raviausutuse vastutust, on ka arsti vastutust võimalik kindlustada.

Tuleb rõhutada, et ühe olemasolu ei välista teise vajalikkust, sest kindlustatud isikud on erinevad ja nagu eelnevast selgus, on arsti eksimuse korral patsiendil valikuvabadus kahjunõude adressaadi osas.

Kui arsti eksimusel põhinev kahjunõue esitatakse raviausutuse vastu, siis kahju hüvitamise järgselt võib raviausutus arsti tööandjana või kahju hüvitatud raviausutuse kindlustusandja esitada arsti vastu tagasinõude. Sellises olukorras rakendub arsti vastutust kindlustav kindlustusleping.

Kahju algpõhjus võib, aga ei pruugi olla alati seotud vahetult arsti eksimusega. Kui kahju põhjuseks on näiteks raviausutuselt arstile antud puudusega töövahend, võib vastutavaks jääda üksnes raviausutus. Järgnevalt keskendume eelkõige arsti, mitte raviausutuse vastutusele ja selle kindlustamisele.

Eesti Hambaarstide Liit on seisnud hea selle eest, et tema liikmeskond tunneks ennast kindlalt ja turvaliselt võimalike patsiendi poolt arsti vastu esitatud varalise kahju hüvitamise nõuete esitamisel. Selleks sõlmisid Eesti Hambaarstide Liit ja If P&C Insurance AS 2009. aastal hambaraviteenuse osutamisest tekkiva hambaarsti vastutuse kindlustamise lepingu. Lepingu kindlustusvõtjaks ehk kindlustuskaitse ostjaks on Eesti Hambaarstide Liit ja **kindlustatud isikuteks on liidu liikmetest hambaarstid.**

Kindlustuslepinguga on kindlustatud hambaraviteenuse osutamisest tekkiv kindlustuslepingu tingimustega piiritletud hambaarsti seadusjärgne vastutus.

Arsti vastutuse tekkimine eeldab hambaraviteenuse raames arsti süülise tegevuse läbi patsiendile kahju põhjustamist. Siinjuures asjaolu, kas arst oma

viga tunnistab või mitte, pole oluline. **Arsti vastutuse tekkimiseks piisab va olemasolust ja süü tõestamisest.**

Kindlustuse kaudu hüvitamisele kuuluv kahju on eelkõige patsiendi tervise kahjustumisest või kehavigastusest põhjustatud kahju, aga välistatud pole ka kahju hüvitamine patsiendi surma põhjustamise või tema vara, nt riietuse kahjustamise või hävimise korral.

Patsiendile põhjustatud tervisekahjustus on näiteks implantaadi paigaldamise tagajärjel tekkinud igeme- või põsekoopapõletik või tarkusehamba opereerimisel kolmiknärvi kahjustamine, mida oleks arsti tavapärase hooldsuse juures olnud võimalik vältida.

Patsiendi tervise kahjustamiseks loetakse ka juba olemasolevate proteeside kahjustamist või arsti süül nende kasutuks muutumist. Näiteks pärast raviprotseduuri ei sobitu proteesid enam patsiendi suuõõnde, kusjuures patsienti ei ole ravi alustades selle võimalikkusest hoiatatud.

Arsti vea või eksimuse tagajärjel põhjustatud kahju võib teatud olukordades ka kohe ilmned. Opereerides tarkusehammast vigastatakse selle kõrval olevat tervet jäävhammast või hammast puurides kahjustatakse iget või protseduuri käigus kukub instrument vm ese patsiendile kurku, tekitades seal vigastuse. Need juhtumid saavad kohe osapooltele teatavaks.

Hambaraviteenust osutades on võimalik ka patsiendi nägemist kahjustada. Nii on teada kahjujuhtum, kus mines-tanud patsiendile nuuskiirituse pudedlit nina juurde asetades patsient võpatas, lõi käega vastu nuuskiiritust hoidvat arsti kätt, mistõttu piiritus paiskus patsiendile silma, tekitades talle tõsise tervisekahjustuse.

Arsti süül tekkinud patsiendi tervisekahjustuse korral kuuluvad kindlustuse poolt hüvitamisele eelkõige ravikulud, sh ravimid, visiiditasud, kõikvõimalikud protseduuride tasud jm.

Tervisekahjustusega seoses arstilt nõutavad ja kindlustuse hüvitatavad kahjud võivad aga raviteenusega vahetult seotud kuludest palju kaugemale ulatuda. Näiteks hüvitatakse patsiendi transpordikulud, kulutused öömajale, kui raviteenus pole patsiendi kodukohas kättesaadav.

Kindlustustingimuste alusel on kindlustusjuhtumiks arsti viga ehk rikkumine, mis on patsiendile tekitatud kahju põhjuseks.

Kui aga arsti süül on patsient kas ajutiselt või püsivalt töövõimetu, siis hüvitab kindlustus arsti eest patsiendi tavapärase sissetuleku kaotuse või vähenemise. Püsiv töövõimetus võib vea teinud arstile kaasa tuua veelgi ootamatuid nõudeid, näiteks seoses patsiendi igapäevase hooldamisega, hädapäraste abivahendite soetamisega (olgu selleks siis kark, ratastool või invaliidiauto), tema ümberõppega või tema kodu vahetamise või ümberehitamisega, et tervisekahjustuse tõttu ratastooli kasutama hakanud patsiendil oleks seal võimalik vabalt liikuda.

Patsiendile surma põhjustamisel kuuluvad kindlustuse poolt hüvitamisele eelkõige arstilt sissenõutavad matusekulud, aga samuti ka seniste ülalpeetavate elatisrahad olukorras, kus maha jäid alaealised lapsed, töövõimetu abikaasa või vanem. Selliste patsiendi surmaga seotud kahjude suuruse määramisel arvestatakse muuhulgas näiteks surnud patsiendi senist elukvaliteeti või näiteks perekonna traditsioone matuste korraldamisel, mis võivad nüüd ilma kindlustuse abita arsti enda edasisele elukvaliteedile olulise jälje jätta.

Kindlasti ei piirdu patsiendi nõudeõigus arsti vastu üksnes eelnevalt kirjeldatud kahjudega ja kindlasti ei hüvita ka kindlustus kõiki kahjunõudeid.

Üldine reegel kindlustuses on, et välistatakse ebaõnnestunud või mitte-

nõuetekohase töö või teenuse enda ümber-tegemine, parandamine või asen-damine. Näiteks kui patsient pöördub arsti juurde palvega paigaldada plomm lagunenu hambasse või saada proteesid, aga arst ei suuda probleemi lahendada, või teeb seda nõnda, et paigaldatud plomm ei jää püsima ja vajab uuesti

paigaldamist või valmistatud proteesid pole õiges mõodus või toonis, siis sellises olukorras uuesti teostatav ravi ja tööd kindlustus ei hüvita.

Kindlustuskaitset üldistades võime öelda, et kindlustus hüvitab eelkõige sellised arsti poolt patsiendi tervisele või esemetele põhjustatud kahjud, mida tal ei olnud enne esmakordset visiiti ja mis on põhjustatud vahetult arsti veast või eksimusega raviteenuse osutamisel lisaks juba olemasolevale tervisekahjustusele või mis tahes muule probleemile.

Kindlustustingimuste alusel on kindlustusjuhtumiks arsti viga ehk rikkumine, mis on patsiendile tekitatud kahju põhjuseks. Selline viga võib olla nii tegu kui ka tegevusetus olukorras, kus edasise kahju vältimiseks oleks arst ilmselgelt pidanud tegutsema, eelkõige osutama, jätkama või muutma raviteenust. Näiteks parandatakse lagunenu hammas, aga tähelepanuta jääb juurekanalis olev põletik, mis hiljem levib ja põhjustab ulatuslikuma kahjustuse, sh seni tervetes hammastes. Kui hiljem tuvastatakse, et tavapärase hooldsuskohustuse täitmisel oleks arst pidanud põletiku kohe avastama ja seda ravima, mis oleks edasise tervise kahjustamise ära hoidnud, siis on arsti vastutuse tekkimine tõestust leidnud ja patsiendil on nõude esitamise õigus arsti vastu. Kui just tahtlust ei tuvastata arsti käitumises

sellise kahju tekitamisel, siis kindlustus võtab kahjunõude menetlusse.

Kindlustusjuhtumi ehk kahju põhjustanud arsti vea täpne ajaline määramine on äärmiselt oluline ja seda mitmel põhjusel.

Esiteks, iga konkreetse kahju hüvitamine toimub vastavalt vea tegemise ajal kehtinud kindlustuslepingu tingimuste alusel. Kuna kindlustuslepingut pikendatakse iga aasta, siis selle tingimused, sh omavastutus, kindlustussumma vm võivad muutuda.

Kui aga arst tegi vea enne, kui Eesti Hambaarstide Liit ja If P&C Insurance AS esmakordselt kindlustuslepingu sõlmisid, kuid kahju ilmnes ja nõue esita-

eksperit või tellida ekspertiis näiteks väidetavale tervisekahjustuse põhjustanud proteesile, ravimeetodile vm. Sellised kulud võivad osutuda möödapääsmatuks, kui on alust arvata, et arsti vastu on esitatud alusetu nõue ehk arst ei ole tegelikult süüdi tekkinud kahjus ja nõuet on vaja tõrjuda. Kuid need kulutused võivad tekkida näiteks ka seoses kahju suuruse määramisega või kahju hüvitamise viisi kokku leppimisega.

Kindlustuse poolt kuuluvad hüvitamisele temaga eelnevalt kooskõlastatud õigusabi- ja ekspertiisikulud eeldusel, et need on seotud sellise kahju menetlemisega, mis kuuluks kindlustustingimuste alusel hüvitamisele.

Kui arstil pole täit selgust, kas tekkinud olukord omab puutepunkti kindlustuskaitsega, siis on igal juhul soovitus kindlustusandjat olukorrast teavitada ja see koos üle vaadata.

ti hilisemal perioodil, siis selline kahju hüvitamisele ei kuulu. Kindlustuskaitse kehtib üksnes sellise arsti vea osas, mis on toime pandud alates 20.07.2009, mil hakkas kehtima esmalt sõlmitud kindlustuslepingu kindlustusperiood.

Teine oluline põhjus kindlustusjuhtumi ajalisel määramisel on kindlustuskaitse kehtivuse väljaselgitamine konkreetse arsti suhtes. **Kui arst vea tegemise hetkel ei kuulunud EHL-i või on sealt lahkunud kahju ilmnenemise või nõude esitamise ajaks, siis kindlustuskaitse ei kehti selle arsti puhul.**

Võimalik kahjunõude esitamine võib endaga kaasa tuua täiendavaid kulutusi õigusabile või ekspertiisile. Õigusabikuludena peetakse silmas eelkõige tasusid advokaadile ja kohtukulud, sh riigilõivud.

Ekspertiisikulud võivad aga kaasendada seoses vaidluse käigus tekkiva vajadusega kaasata protsessi mõni tasuline

Kui arsti vastu on esitatud kahjunõue hambaraviteenusega põhjustatud ja siin artiklis või kindlustuslepingu tingimustes täpsemalt kirjeldatud kahju hüvitamiseks, siis tuleb sellest esimesel võimalusel kindlustusandjat teavitada.

Lisaks on kindlustusandja teavitamise kohustus ka olukorras, kui arstile on teatavaks saanud mingi kindel asjaolu, mis võib kunagi tulevikus kaasa tuua kahjunõude esitamise tema vastu. Selline asjaolu võib olla seotud näiteks arstile teatavaks saanud patsiendi tervise kahjustumisega, aga pole teada, kas või millal järgneb nõude esitamine.

Tuleb arvestada, et **võlaõiguseaduse § 771 alusel on patsiendi kahju hüvitamise nõude aegumistähtaeg viis aastat alates ajast, mil ta sai teada arsti poolsest veast ja kahju tekkimisest.** Kui näiteks esmalt ei pruugi kahjuga seotud kulud näida piisvalt suured, et patsient vaevuks kahjunõuet esitama või puudub

tal kohe piisav oskusteave nõude esitamiseks, siis see olukord võib mõningase aja möödudes muutuda.

Äärmuslikum näide võiks olla olukord, kus patsient pole suuteline kahjunõuet kohe esitama, sest on seoses talle põhjustatud tervise kahjustumisega narcoosis või koomas. Praktikas on näide, kus kõrgevererõhutõvega patsient enne hambaraviteenust võtab vererõhutableti, arst ei fikseeri patsiendi üldist tervislikku seisundit ega tema tarvitata ravigeid ja teeb tuimastuse, misjärel patsient langeb koomasse.

Kindlustusandja teavitamine konkreetsest kahjunõudest või võimalikust kahjunõudest viivast asjaolust toimub üldreeglina If P&C Insurance AS kodulehe www.if.ee kaudu, kus tuleb leida link "Teata kahjust" või e-kirja teel, kus aadressile kahjud@if.ee saadetakse arsti andmed ja kontakt, tema vastu esitatud kahjunõue, arsti selgitus sellele, info võimaliku nõude aluseks olevast asjaolust selle olemasolul, väidetava ravige toimumise aeg jm info konkreetse juhtumi kohta.

Pärast sellise informatsiooni saatmist võtab kindlustusandja esindaja arstiga ühendust ja küsib juurde lisainformatsiooni.

Kui arstil pole täit selgust, kas tekkinud olukord omab puutepunkti kindlustuskaitsega, siis on igal juhul soovitus kindlustusandjat olukorrast teavitada ja see koos üle vaadata.

Kindlasti ei tasu võimaliku kindlustusjuhtumi korral teha kannatanuga varalisi kohustusi kaasa toovaid kokkuleppeid enne sellest kindlustusandjat teavitamata, sest hilisema kahjukäsitluse käigus võivad selguda asjaolud, mis näiteks kinnitavad kindlustusjuhtumi puudumist või tõendavad arsti vastutuse puudumist.

Samuti kahjunõude esitamisel palgates advokaati, minnes kohtusse või tellides ekspertiisi, ärge unustage sellest eelnevalt teavitada kindlustusandjat. ■